

1885-ci il sentyabrın 18-də dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəyov dünyaya göz açıb. Bu tarix ölkəmizdə Milli Musiqi Günü kimi qeyd olunur və 2009-cu ildən başlayaraq Üzeyir Hacıbəyova həsr olunmuş Beynəlxalq Musiqi Festivalı keçirilir.

Artıq üç ildir Milli Musiqi Günü xüsusilə əlamətdardır. Çünki 30 ildən sonra işğaldan azad edilən Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşada üçüncü dəfə Beynəlxalq Musiqi Festivalı keçirilir. Qeyd edək ki, Heydər Əliyev Fondunun və Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə təşkil olunan bu festival hər il sentyabrın bu günündə açıq elan edilir və 10 gün davam edir.

Üzeyir Hacıbəyov bəstəkar, alim, yazıçı, publisist, ictimai və siyasi xadim kimi çoxşaxəli fəaliyyəti ilə yanaşı, Şərqdə ilk operanın banisi kimi tanınır. Məhz onun fədakar əməyi sayəsində Azərbaycan milli opera sənətinin tarixi 115 il bundan öncə tamaşaya qoyulan "Leyli və Məcnun" operası ilə başlanıb.

Dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzulinin eyniadlı poeması əsasında hazırlanmış "Leyli və Məcnun" yalnız Azərbaycan deyil, həm də Şərqi ilk operasıdır. "Qoca Şərq" in opera tarixi məhz bu gündən başlanıb. İlk operanın uğurlarından ruhlanan Üzeyir bəy bir-birinin ardınca "Şeyx Sənan" (1909), "Rüstəm və Söhrab" (1910), "Şah Abbas və Xurşidbanu", "Əsli və Kərəm" (1912), "Harun və Leyla" (1915) kimi milli operalar yazıb.

Milli musiqimizin banisi...

Üzeyir Hacıbəyov yaradıcılığının zirvəsi "Koroğlu" operasıdır. "Koroğlu" təkəcə Azərbaycan mədəniyyətində deyil, dünya operalarının sırasında özəmətlə dayanan parlaq nümunələrdən biridir. "Koroğlu" operası Moskva tamaşaçılarını da məftun edib. Taleyi uğurlu gətirmiş bu nəhəng əsər keçmiş sovet respublikalarının opera və balet teatrlarında dəfələrlə göstərilib.

Onun "Fürüzə" adlı yarımçıq qalmış bir operası da olub. Xalq rəvayətləri əsasında hazırlanan bu operanın musiqi parçaları arasında "Fürüzə"nin ariyası xüsusilə diqqətəlayiqdir. Bəlkə elə buna görədir ki, opera yarımçıq qalsa da, ariya uzun illər müğənnilər tərəfindən məharətlə ifa edilib.

Şərqdə ilk operetta janrının yaranması da Üzeyir Hacıbəyovun adı ilə bağlıdır. Dahi bəstəkarın ilk musiqili komediyası üç pərdədən ibarət "Ər və arvad"dır. Bu əsər Azərbaycanda musiqili komediyanın ilk nümunəsidir. Əsərin ilk tamaşası 1910-cu ildə olub. Rollarda H.Sarabski (Mərcan bəy), Ə.Ağdamski (Minnət xanım) və başqaları çıxış ediblər.

Müəllifin ikinci musiqili komediyası "O olmasın, bu olsun"dur. Əsərin ilk tamaşası 1911-ci ilin aprelində Bakıda olub. Sonralar musiqili komediya müxtəlif dillərə tərcümə olunaraq səhnələşdirilib.

Ölməz sənətkarın üçüncü və sonuncu musiqili komediyası "Arşın mal alan"dır. Bu operetta 70-ə yaxın xarici dilə tərcümə edilib, 100-dən çox teatrın səhnəsində oynanılıb. "Arşın mal alan" beş dəfə ekranlaşdırılıb, dəfələrlə qrammofon valına yazılıb. Bu musiqili komediya əsasında ilk bədii film 1916-cı ildə çəkilib. Bu, səssiz film olub.

Üzeyir Hacıbəyovun ədəbi irsi də çox zəngin və qiymətli. Bütün ömrü boyu Azərbaycan mədəniyyətinə, musiqisinə xidmət edən bu unudulmaz şəx-

Üzeyir musiqisinin gücü

siyyət 300-dən çox xalq mahnısını nota salıb, marş, kantata, fantaziya, mahnı və romanslar, kamera və xor əsərləri yazıb. Maraqlıdır ki, həm Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin, həm də sovet Azərbaycanının

Milli Musiqi Günü

Milli Musiqi Günü 3 ildir Şuşada qeyd olunur

himnləri dahi sənətkara məxsus olub. Müstəqilliyimizi qazandıqdan sonra xalqımıza azadlıq şərəfi çatdıran ilk himni biz bu gün yenə də məhəbbətlə səsləndiririk.

Bu gün adını çox iftixarla andığımız Üzeyir Hacıbəyov Azərbaycan musiqi mədəniyyəti tarixində yeni gəlişmə yollarının və milli bəstəkarlıq məktəbinin özülünü qoymaqla yanaşı, Azərbaycan musiqisi tarixində ilk opera, ilk musiqili komediya və bir sıra digər janrlarda ilk nümunələrin yaradıcısı kimi xatırlanır. Onun işıqlı xatirəsi xalqın qəlbində daim yaşayacaq.

Üzeyir bəyin səhnə yaradıcılığı irsi müasir musiqi mədəniyyətinin təbliğində çox önəmlidir. Onun Şərq ölkələrinin musiqi mədəniyyətinin inkişafındakı tarixi xidmətləri isə əvəzsizdir. İllər, qərinələr, əsrlər bir-birini əvəz edəcək, "Koroğlu" operasının möhtəşəm uvertürası öz əzəməti ilə ruhumuza, qanımıza qəhrəmanlıq simvolu kimi əbədi həkk olunacaq. Bu musiqi parçasını həyəcansız dinləmək mümkün deyil, çünki bu musiqi qoç Koroğlunun, Babəkin, Cavanşirin, torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canından keçən şəhidlərimizin şəhadəti, Azərbaycanın musiqi beşiyi olan, mədəniyyət paytaxtı-Şuşamızı azadlığa qovuşduracaq qəhrəmanlarımızın nəresidir... Onun müəllifini xalqın sevimlisi olmaq səadətinə qovuşduracaq da elə Üzeyir musiqisinin gücü, qüdrətidir...